

ISSN 2367-7031 / www.piron.culturecenter-su.org

БРОЙ # 10 / ИЗВЪНРЕДЕН БРОЙ 2015

ЮЛИЯ КРЪСТЕВА. ФОРМА И СМИСЪЛ НА БУНТА

URL: <http://piron.culturecenter-su.org/wp-content/uploads/2015/06/2015-10-alicheva-svobodata-kato-neprekusnato-obnoviavane>

Свободата като непрекъснато обновяване

Амелия Личева

Съвместна публикация с [Литературен вестник, бр. 30/2014](#), стр. 1.

Много се зарадвах, когато разбрах, че темата на лекцията на проф. Юлия Кръстева, ще бъде за новите форми на бунта. Разбира се, знаех, че това е тема, която отдавна я вълнува, но въпреки това разчетох избора ѝ като знаков. Още повече, че доколкото знам, подобна тема е имала и лекцията ѝ в Московския университет преди няколко години. Може да е малко некоректно, но реших, че в страните, които имат проблем с излизането от посткомунизма, да не кажа комунизма, Юлия Кръстева е решила да говори за бунта, точно така, както напоследък на европейски форуми говори за европейските идентичности, франкофонията, хуманизма.

Защо ми е толкова важно да свържа темата на лекцията с днешния ден и с България? Може би защото усещаме българската ситуация в момента като кризисна. Но не кризисна само по отношение на икономическото, политическото и духовното, но и на нормалното дори. В момент на пълна безизходица за интелектуалното думите на Юлия Кръстева за това колко важен е индивидуалният бунт ми се струват ключови.

Бяхме свикнали да мислим бунта като зависим от условията на режими, но Юлия Кръстева ни напомня за бунта извън фактора режим, за разбунтуването срещу статуквото, за излизането от себе си, поставянето под въпрос, поглеждането с очите на другия. Бунтът според нея прави възможна алхимията на човешката душа, без която бихме били автомати. Бунтът оживява застиналите смисли. И не става дума за политическия живот, а за вътрешния, за духовния живот. А на нашето общество точно това не му достига. Не ни достигат излизането от себе си, поглеждането навън, напускането на ъглите, в които е изтикан духовният елит.

Винаги съм вярвала, че думите наистина са не толкова оръжия, а сечива, затова и смятам, че изговореното днес от Юлия Кръстева може да върне дебата за свободата в българското общество. Свободата не като колективна даденост, защото това е заблуждаваща утопия, даже нещо повече, залъгващо спасение. А по-скоро да върне свободата като непрекъснато

обновяване, като започване отново и най-вече като ежедневен избор. Иначе казано, урокът, който можем да извлечем от посланията на сутрешната лекция, е урокът за избора. И не за избора, който води до задънена улица, както все повече и повече ни се внушава в днешния ден (случайно или не активно ни се внушава, че ние, българите, сме като героите на Кафка, и най-вече, като неговия К., който не просто е в безпътица, но който се и самооклеветява, както великолепно е забелязал Джорджо Агамбен.

Не, Юлия Кръстева по-скоро ни връща към традицията на екзистенциалистите, към вярата в оня разтърсващ избор, който променя аза, а оттам – и самото съществуване. Къде аз виждам най-окуражаващото послание от присъствието на Юлия Кръстева сред нас?

Виждам го в тезата, че всеки един от нас е в състояние да приеме предизвикателствата и да се опита да разшири аза си, за да стане по-достоеен за собствените си критерии. Кои са най-ефективните стъпки в тази посока?

Ето някои, според моя прочит на разбирането на Кръстева. Може би най-радикалният – да се поставим под въпрос и да погледнем на самите себе си с доза самоирония. Да се завърнем в миналото, както би ни посъветвала психоанализата, или както прави Пруст, търсейки изгубеното време, но същевременно да приемем и осъзнаем това минало, работейки върху себе си, както правят емигрантите, за да се родят наново. Само чрез подобни механизми тази спасителна футурология, в която можем и трябва да сме участници, ще започне от грижите за душата и лека-полека ще промени и обществото. Отговорността обаче е на първо място лична – индивидът е длъжен да влезе в ролята на спасител на собствената си душа. А верните пътища, ефективните промени той може да открие само с помощта на ценности, дълбоко свързани както с духовното, така и – не бива и за момент да го забравяме – с интелектуалното.

В много европейски страни политиките вече заговориха за това, че политиката трябва да бъде коригирана от творците, че тя се нуждае от техните критични изказвания (Австрия е такава). България все още не е от тези страни, но се надявам, че присъствието на личности от ранга на Юлия Кръстева ще помогне това осъзнаване да се случи и у нас.

Академично електронно списание за изкуство и култура „ПИРОН”
е издание на Културния център на СУ „Св. Климент Охридски”
www.culturecenter-su.org

